

HOĆE LI SE JURE GALIĆ ISPRIČATI ZBOG ZLOČINA NAD NEVINIM FRANJEVCIMA!?

Zagreb, 6. veljače 2010. (Ante Božić / *hrsvijet.net*) – Ovo-godišnja veljača, kao i svaka do sada, odmiče u prisjećanjima, molitvi i obilježavanju 65. obljetnice mučki ubijenih hercegovačkih franjevaca. Tolike su godine prošle, a još uvijek nitko nije smogao snage izreći ni riječi isprike za zločine koje je partizanski pokret, u ime svog nalogodavca Komunističke partije Jugoslavije, počinio u veljači 1945. nad hercegovačkim franjevcima zatečenima na Širokom Brijegu, Mostarskom Gracu, Mostaru, Čitluku i drugim hercegovačkim mjestima. Isprikunismo čuli ni od čelnika političkih stranaka nastalih na ideološkim matricama SKH i SKBiH, ali ni od SUBNOR-a, i danas aktualnog baštinika tradicije partizanskog pokreta.

Posebice bi isprika i žaljenje zbog spomenutih zločina trebala doći iz usta trenutačno čelnog čovjeka SUBNOR-a BiH Jure Galića koji je, kako to sam svjedoči u svojoj knjizi *Vrijeme i ljudi*, bio jedan od izravnih protagonista tih nemilih događanja.

Galićeva saznanja o nestanku i ubojstvu fra Maksimilijana Jurčića

Kao što je poznato, Jure Galić je početkom 1945. bio član Okružnog komiteta KPJ za zapadnu Hercegovinu, partijskog tijela na čijem se čelu nalazio Mato Markotić iz Graba. Uz Juru Galića, koji je prema

Jure Galić i Ahmet Cokljat

vlastitu priznanju i u to vrijeme bio vrlo vičan pisanju, a posjedovao je i vlastiti strojopis, u sastavu tog partijskog tijela djelovali su i Mladen Knežević Traktor iz Trebinja, Franjo Budimir iz Vira, Marko Šoljić sa Širokog Brijega, Halid Mesihović iz Ljubuškog te Pero Jelčić, tadašnji šef OZNE u Ljubuškom.

Napad njemačkih i ustaških postrojbi 28. siječnja 1945. na Ljubuški zatekao je Galića na tom mjestu. U svojoj knjizi *Vrijeme i ljudi* (str. 370.) Galić navodi kako su se osobe koje su u to vrijeme radile u partizanskim tijelima i OZNI u Ljubuškom neorganizirano i u panici povlačile pred naletom njemačkih i ustaških snaga. U tom povlačenju prema

Vrgorcu ipak je spašen najveći dio arhiva. Između ostaloga, Galić spominje i da su se, navodno, u to vrijeme s njima povlačili i neki fratri. Međutim, pri tome uopće ne spominje fra Maksimilijana Jurčića kojega su partizanske represivne službe toga dana odvele iz ljubuške tamnice te ga mučki ubili u Vrgorcu.

Isto tako, Galić ne spominje ni sudbinu zatvorenika koji su toga dana također odvedeni iz zloglasne tamnice u Ljubuškom te kasnije također ubijeni u Vrgorcu. Današnji

U svojoj knjizi »Vrijeme i ljudi« spominje da su se s partizanima u bježaniji prema Vrgorcu povlačili i neki fratri, ali ne spominje ubijenog fra Maksimilijana Jurčića i 40-ak ubijenih civila.

predsjednik SUBNOR-a uopće ne spominje kakva je bila uloga Okružnog komiteta KPJ za zapadnu Hercegovinu u donošenju odluke o povlačenju i odvođenju

zarobljenika prema Vrgorcu. Međutim, za tu je odluku zacijelo morao znati jer je zajedno s tadašnjim čelnim čovjekom OZNE u Ljubuškom Perom Jelčićem bio član vrhovnog partijskog tijela za zapadnu Hercegovinu. Dvojba je samo tko je tu odluku donio, što je Galiću zacijelo dobro poznato.

Zlokobno komitetsko mišljenje o franjevcima

Mnogi se i danas pitaju tko je partizanskim postrojbama i tijelima OZNE pristiglim u Hercegovinu »pomogao« u kreiranju stava o hercegovačkim franjevcima.

Pomno analizirajući spomenutu Galićevu knjigu zamjećuje se da je do konca siječnja 1945. okružni komitet KPJ za zapadnu Hercegovinu nastojao pod svaku cijenu uspostaviti prividno korektan odnos s franjevcima. Razloge za takvu perfidnu politiku svakako treba tražiti u iznimno velikom utjecaju koji su franjevci imali među katoličkim narodom u Hercegovini i želji komunista da preko fratara ostvare svoj utjecaj. Gledajući iz današnje perspektive, to se čini nemogućom misijom. Potpun zaokret nije trebalo dugo čekati.

Izvješće Okružnog komiteta KPJ za zapadnu Hercegovinu od 13. veljače 1945. (Historijski arhiv Mostar, Pik. Broj Og.19.-587.) kazuje da je u međuvremenu u mišljenju partijskog komiteta za zapadnu Hercegovinu došlo do snažnog političkog zaokreta. Naravno, to je izvješće pisano tjedan dana nakon smaknuća

širokobrijeških fratara i puna dva tjedna nakon ubojstva fra Maksimilijana Jurčića pa je očito da je partijski komitet za zapadnu Hercegovinu pokušavao pronaći opravdanja za već počinjene stravične zločine nad franjevcima i civilnim pučanstvom zapadne Hercegovine.

Glavna krivnja franjevac, prema Galić-Markotićevu izvješću, bila je navodna »suradnja fratara s ustašama i Nijemcima u operaciji Bura«, što nije ništa drugo nego očajnički pokušaj umanjenja stupnja vlastite odgovornosti za vojnički poraz pretrpljen koncem siječnja 1945. i vlastitog bezglavog bijega prema Vrgorcu. Naravno, Jure Galić o tom izvješću, kao ni o vlastitoj ulozi u njegovu nastajanju, uporno ne želi otvoreno govoriti. Pogotovo se ne želi ispričati za sve zlo koje je na temelju tog lažnog izvješća pogodilo nevine.

Galićev boravak na Širokom Brijegu 7. veljače 1945.

Galićeva knjiga *Vrijeme i ljudi* također otkriva da je današnji predsjednik SUBNOR-a BiH tog nesretnog dana 7. veljače 1945. bio na Širokom Brijegu.

Prema zadatku Okružnog komiteta KPJ za zapadnu Hercegovinu Jure Galić i Marko Šoljić krenuli su zajedno s partizanskim jedinicama preko Lipna, Hamzića, Čerina i Jara prema

Širokom Brijegu. Prema vlastitu kazivanju, iznesenu na stranici 375., Galić i Šoljić jednu su noć prenoćili u župnom uredu na Čerinu gdje im je domaćin bio fra Martin Sopta, isti onaj kojeg su nekoliko dana kasnije partizani odveli i, po svemu sudeći, ubili u okolici Ljubuškog.

Noć sa 6. na 7. veljače Jure Galić je proveo u »nekom zaseoku« u okolici Širokoga Brijega, a sutradan, 7. veljače, oko podneva, što potvrđuje na stranici 377. knjige *Vrijeme i ljudi*, prošao je pored crkve i samo-

stana na Širokom Brijegu. Dakle, pored mjesta zločina prošao je upravo u trenutcima nakon okončanja borbi i početka zločinačkog orgijanja svojih partijskih drugova nad širokobriješkim franjevcima. Međutim, Galićeva knjiga na tom mjestu naglo završava. Nema nijedne riječi o stravičnu pokolju koji se u tim trenutcima upravo počeo odigravati!

Na koncu, svakako se moramo zapitati možemo li uopće od osobe koja je bila izravno »umogućena« u sva ova događanja uopće očekivati ispriku!?

Naravno, bilo bi lijepo da do te isprike dođe. Međutim, mali su izgledi za takvo što. Ako bi se Jure Galić i ispričao za stravične zločine počinjene u ime ideje koju on i danas zagovara, onda bi morao pojasniti i vlastitu ulogu u tim istim zločinima. Međutim, on to očito ne želi. Stoga je sasvim iluzorno ispriku i očekivati. ✍

Galić djelatno sudjeluje u stvaranju slike o hercegovačkim fratrima. Koliko je to pripomoglo njihovoj sudbini?

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vaticanskog sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podržavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

Stopama pobijenih

Glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, III., 2 (5), Humac, 2010.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:

Vicepostulatura, Trg sv. Ante 1,
88320 Ljubuški – Humac, BiH;
Vicepostulatura, p. p. 1,
20352 Vid, RH

Veza:

tel.: (039) 832-582
faks: (039) 832-585
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Godišnja pretplata:

BiH 6 KM, RH 24 KN, EU 6 EUR,
SAD i Kanada 10 USD

Slanje pretplate i dobrovoljnih
priloga (s naznakom za što):

a) poštanskom uputnicom

b) UniCredit Bank d.d. Mostar,

poslovnica Ljubuški:

žiro-račun (BiH): 381602276649744

devizni račun (inozemstvo):

IBAN: BA393381604876650839

SWIFT: UNCRBA22

Cijena pojedinog primjerka:

3 KM; 12 KN; 3 EUR; 5 USD

ISSN: 1840-3808

Riječ urednika fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Uistinu mi je drago da vam može podariti peti broj ovog našeg glasila. Češće nije moglo izlaziti jer smo najprije željeli prikupiti svjedočanstva još živućih svjedoka i dokumentaciju koja je u posjedu dobrih ljudi. Usput smo još mnogo toga pronašli pa Vicepostulatura danas raspolaze s dovoljno svjedočenja i dokumentata te može privoditi kraju ovo pripremno razdoblje. Znam, svi vjerujemo da su ubijeni franjevci umrli mučeničkom smrću, ali treba to potkrijepiti dokazima i pričekati da ih Crkva prihvati.

Ponovno pozivam sve one koji što-god znaju, ili imaju dokumente koji bi nam bili od pomoći, da stupe u doticaj s Vicepostulaturom. Učinimo svi zajedno da ubijeni hercegovački franjevci jednoga dana postanu blaženima i svetima, odnosno da ih Crkva proglasi mučenicima.

Po prvi put uvodimo poglavlje Istraživanja. Podrazumijeva se da ne možemo stajati iza svakoga navoda ili iza svakoga stila napisa. Isto tako napisi ne smiju prelaziti određenu granicu, ne smiju se razračunavati i moraju bitno pridonositi pronalasku istine.

Ponovno je glasilo »obojeno« iskopavanjima posmrtnih ostataka ubijenih.

Ovaj smo put na Širokom Brijegu, u Knešpolju, tražili barem jednog našeg pogubljenog brata. Uskoro ćemo to učiniti i u Ljubuškom. Imamo još dojavu o masovnoj grobnici na Biokovu i time je naša potraga za sada dovršena.

Ovo naše glasilo i nadalje će izlaziti jednom u pola godine. Nastojat ćemo biti zanimljivi i na korist čitateljstvu. Mislim da smo ga već sadržajno i grafički oblikovali. Ostalo nam je još uravnovjesiti broj čitatelja. Zbog toga sljedeći put više primjeraka šaljemo samo onima koji su barem djelomično podmirili pretplatu. Ispričavamo se odmah svima onima koji su to smetnuli ili imaju neki drugi opravdan razlog. Samo nam javite i primjerci opet stižu. Ako biste željeli širiti glasilo, a ne možete to novčano podnijeti, spremni smo vam ga slati i besplatno. Važno je da se istina promiče i za to će se uvijek naći dovoljno sredstava, između ostaloga zahvaljujući i darovateljima.

Držimo se i dalje zajedno i nitko nas ne će uspjeti pobijediti. Naša ubijena braća zacijelo će nam biti zahvalna.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o znakovima	42
Povijesne okolnosti	7	Razgovor	44
Stratišta	9	Podlistak	48
Istraživanja	26	Izdavaštvo	59
Glas o mučeništvu	38	Darovatelji	59